

Tato stránka byla přeložena pomocí strojového překladu [Odkaz]. Strojové překlady mohou obsahovat chyby, které mohou snižovat jejich srozumitelnost a přesnost. Veřejný ochránce práv nenese žádnou odpovědnost za případné nesrovnalosti. Pokud chcete mít nejspolehlivější informace a právní jistotu, podívejte se na původní znění v angličtině (odkaz viz výše). Více informací naleznete v naší [politice týkající se jazyků a překladů](#) [Odkaz].

Rozhodnutí ve věci OI/5/2020/MHZ o fungování mechanismu pro podávání a vyřizování stížností Evropské agentury pro pohraniční a pobřežní stráž (Frontex) v souvislosti s údajným porušováním základních práv a s úlohou úředníka pro otázky základních práv

Rozhodnutí

Případ OI/5/2020/MHZ - Otevřeno dne 10/11/2020 - Rozhodnutí ze dne 15/06/2021 -
Dotčené orgány Evropská agentura pro pohraniční a pobřežní stráž (Nebyl zjištěn nesprávný úřední postup) | Evropská agentura pro pohraniční a pobřežní stráž (Další šetření není důvodné) |

Veřejná ochránkyně práv zahájila šetření z vlastní iniciativy s cílem prozkoumat, jak Evropská agentura pro pohraniční a pobřežní stráž (Frontex) řeší údajná porušení základních práv prostřednictvím „mechanismu pro podávání a vyřizování stížností“ a s cílem zabývat se úlohou a nezávislostí úředníka pro otázky základních práv agentury Frontex v tomto ohledu.

V souvislosti s předchozím šetřením veřejná ochránkyně práv doporučila vytvoření nezávislého mechanismu pro vyřizování stížností na operace agentury Frontex. Mechanismus pro podávání a vyřizování stížností byl schválen zákonodárci EU a začal být používán v roce 2016.

Prostřednictvím tohoto mechanismu agentura Frontex vyřizuje stížnosti osob, které jsou přesvědčeny, že byla v souvislosti s operacemi agentury Frontex porušena jejich základní práva. Úlohou úředníka pro otázky základních práv je přímo se zabývat těmito stížnostmi na činnost zaměstnanců agentury Frontex, jakož i zajistit, aby byly náležitě příslušnými orgány prošetřeny stížnosti na zaměstnance vnitrostátních orgánů zapojené do operací agentury Frontex.

Cílem tohoto šetření bylo posoudit, jak agentura Frontex provádí nová pravidla týkající se mechanismu pro podávání a vyřizování stížností a úředníka pro otázky základních práv, jež vstoupila v platnost v listopadu 2019. Šetření se rovněž snažilo posoudit celkovou účinnost

mechanismu pro podávání a vyřizování stížností s ohledem na obavy veřejnosti, pokud jde o porušování základních práv v souvislosti s operacemi agentury Frontex.

Od jeho vytvoření byl v rámci mechanismu pro podávání a vyřizování stížností zpracován velmi malý počet stížností a dosud žádná stížnost na činnost zaměstnanců agentury Frontex. Od roku 2016 do ledna 2021 obdržel úředník pro otázky základních práv 69 stížností, z čehož 22 bylo přípustných. Jelikož se na operacích podílí zaměstnanci z různých subjektů, kteří se zodpovídají různým orgánům, může být pro případné stěžovatele složité určit údajné pachatele a pochopit, jak a komu mohou oznámit údajná porušení práv, a usilovat o nápravu vhodnými cestami.

V tomto šetření veřejná ochránkyně práv rovněž přezkoumala stížnosti, které byly zpracovány v rámci mechanismu pro podávání a vyřizování stížností, a zjistila několik nedostatků, které mohou jednotlivcům ztěžovat oznamování údajných porušení základních práv a úsilí o nápravu. V rámci šetření veřejné ochránkyně práv se rovněž zjistilo, že v agentuře Frontex došlo ke zpoždění při provádění nových povinností týkajících se mechanismu pro podávání a vyřizování stížností a úředníka pro otázky základních práv.

Na základě tohoto šetření veřejná ochránkyně práv předložila agentuře Frontex řadu doporučení ke zlepšení, jejichž cílem je zlepšit dostupnost mechanismu pro podávání a vyřizování stížností pro případné oběti porušování základních práv a posílit odpovědnost agentury Frontex za její operace a také odpovědnost všech, kdo se na nich podílejí. Jedná se například o doporučení ohledně toho, jak pomoci případným obětem porušování základních práv, aby si byly vědomy možností nápravy a oznamování incidentů, jakož i doporučení na zlepšení způsobu zpracování stížností a toho, jaká jsou v souvislosti s nimi prováděna návazná opatření.

Souvislosti šetření

1. Evropská agentura pro pohraniční a pobřežní stráž (Frontex) musí při všech svých činnostech dodržovat Listinu základních práv. S cílem pomoci zajistit dodržování svých povinností v oblasti základních práv má agentura Frontex úředníka pro otázky základních práv a v roce 2016 zavedla „mechanismus stížností“.

2. Výkonný ředitel agentury Frontex vypracuje po konzultaci s úředníkem pro základní práva, poradním fórem agentury Frontex [1] a dalšími interními provozními subjekty prováděcí pravidla mechanismu. Stávající prováděcí pravidla se právě revidují s cílem zohlednit změny mandátu agentury Frontex podle nařízení 2019/1896 [2].

3. K dnešnímu dni odpovídá pověřenec pro základní práva za přezkum přípustnosti stížností a za registraci přípustných stížností, jakož i za předávání **všech** registrovaných stížností výkonnému řediteli agentury Frontex. Úředník pro základní práva by měl orgánu dotčeného členského státu předat přípustné stížnosti týkající se zaměstnanců vnitrostátních orgánů

účastnících se operací agentury Frontex a informovat příslušný subjekt pro základní práva. V případě přípustných stížností na zaměstnance agentury Frontex by na ně měl výkonný ředitel navázat po konzultaci s úředníkem pro otázky základních práv, včetně případného přijetí disciplinárních opatření.

4. V období, na které se toto šetření vztahuje, se všechny stížnosti týkaly zaměstnanců vnitrostátních orgánů účastnících se operací agentury Frontex; nebyly vzneseny žádné stížnosti týkající se činnosti zaměstnanců agentury Frontex . [3]

5. Úřad pro otázky základních práv je rovněž odpovědný za vyřizování zpráv o závažných incidentech [4] týkajících se základních práv. Tyto zprávy obsahují informace o „závažných incidentech“ [5] , k nimž dochází v souvislosti s operacemi agentury Frontex.

6. V listopadu 2019 vstoupila v platnost nová pravidla týkající se mechanismu pro podávání stížností [6] a úřadu FRO [7] . Kromě vyřizování stížností podaných prostřednictvím mechanismu a SIR byl pověřen pověřenec pro otázky základních práv odpovědný za vyřizování stížností týkajících se porušení pravidel pro používání zbraní. [8] Podle těchto pravidel by měl mít úředník pro otázky základních práv k plnění svých úkolů odpovídající lidské a finanční zdroje.

7. Nová pravidla rovněž stanovila funkci osob pověřených sledováním základních práv [9] . Do 5. prosince 2020 mělo být přijato nejméně 40 osob pověřených sledováním základních práv. Pověřenec odpovědný za správu těchto monitorů je odpovědný za správu těchto pozorovatelů a může je jmenovat jako monitory nucených návratů. Bylo zřízeno místo zástupce úředníka pro otázky základních práv, aby byl této osobě nápomocen. Od nynějška by měl úředník pro základní práva podávat zprávy přímo správní radě agentury Frontex a měl by spolupracovat s poradním fórem.

8. Agentura Frontex zveřejnila v lednu 2021 pravidla [10] o fungování úřadu FRO, včetně jeho nezávislosti. V době přijetí tohoto rozhodnutí nebylo přijato všech 40 osob pověřených sledováním základních práv a dosud nebyl dokončen postup pro nábor zástupce úředníka pro otázky základních práv.

9. Mezitím byly vzneseny různé obavy veřejnosti ohledně dodržování základních práv agenturou Frontex.

Šetření

10. Veřejná ochránkyně práv zahájila z vlastního podnětu šetření týkající se nezávislosti, účinnosti a transparentnosti mechanismu pro podávání stížností a úlohy úředníka pro otázky základních práv.

11. V rámci šetření požádala veřejná ochránkyně práv agenturu Frontex, aby odpověděla na soubor otázek. [11] Frontex zaslal dvě odpovědi: jeden podepsaný výkonným ředitelem a druhý

podepsaný prozatímním úředníkem pro otázky základních práv. [12] Vyšetřovací tým veřejného ochránce práv se setkal s prozatímním úředníkem pro otázky základních práv a zkontroloval dokumenty agentury Frontex týkající se mechanismu. Zpráva o zasedání a inspekci byla zaslána agentuře Frontex a zveřejněna na internetových stránkách veřejného ochránce práv [13] .

12. Veřejná ochránkyně práv se rovněž prostřednictvím Evropské sítě veřejných ochránců práv obrátila na vnitrostátní veřejné ochránce práv a zeptala se jich, zda: i) byly informovány o stížnostech nebo jim byly předány úředníkem pro otázky základních práv; II) prošetřil reakci vnitrostátních orgánů na tyto stížnosti; a/nebo iii) obdržely stížnosti přímo na údajné porušování základních práv při operacích agentury Frontex, kterých se účastnily jejich vnitrostátní orgány.

13. Z dvanácti veřejných ochránců práv, kteří odpověděli [14] , deset odpovědělo záporně na všechny položené otázky. Bulharští a řečtí veřejní ochránci práv odpověděli, že se zabývali stížnostmi souvisejícími s operacemi agentury Frontex. Bulharský veřejný ochránce práv předal v roce 2020 jednu stížnost úřadu FRO a neobdržel žádné stížnosti přímo od osob dotčených operacemi agentury Frontex. Od roku 2017 obdržel řecký veřejný ochránce práv prostřednictvím mechanismu pro podávání stížností agentury Frontex sedm stížností, které byly předtím předloženy přímo veřejnému ochránci práv. Řecký veřejný ochránce práv uvedl, že může být obtížné přimět vnitrostátní orgány, aby odpověděly komplexně, transparentně a včas.

K výsledku šetření

14. V předchozím šetření činnosti agentury Frontex z vlastní iniciativy veřejná ochránkyně práv doporučila vytvoření mechanismu pro podávání stížností. S podporou Evropského parlamentu bylo následně stanoveno v nařízení 2016/1624 o Evropské pohraniční a pobřežní stráž [15] .

Examples of complaints dealt with by the mechanism

Among **admissible complaints**, there was one, submitted in 2017, concerning an operation to return migrants by boat from Greece to Turkey. This operation was financed by Frontex and scheduled for 27 April 2017. The complainant, an Iranian national, applied for asylum in Greece and his application was pending before the national court at the time of his scheduled removal. He alleged violations of article 18 of the Charter of Fundamental Rights (right to asylum) and article 19 (protection in the event of removal, expulsion or extradition). The FRO forwarded the complaint to the competent Greek authority. The Greek authority cancelled the operation to return the complainant to Turkey.

Another admissible complaint concerned a joint return operation from Hungary to Afghanistan, dated 20 November 2017. The complainant, an Afghan citizen, alleged that he was returned from Hungary while his appeal was pending before the court. He argued that article 19 of the Charter (protection in the event of removal, expulsion or extradition) and article 47 (right to effective remedy and fair trial) were violated. The FRO forwarded the complaint to the Hungarian authority. The case was not resolved in 2017.

Among **inadmissible complaints**, in 2017, two complaints were submitted concerning border checks on the Polish-Belarus border. The FRO forwarded these complaints to the Polish Ombudsman and the Polish Border Guards. There was also a complaint concerning the checks at the Lithuanian-Russian border. Officers deployed by Frontex were not involved in these complaints.

15. Veřejná ochránkyně práv od svého založení monitoruje její provádění. Podle jejího názoru povaha operací agentury Frontex takový mechanismus vyžaduje. Tyto operace zahrnují více účastníků, často z různých jurisdikcí, kteří mají různé povinnosti, ale všichni nosí označení „Frontex“ a působí pod vlajkou EU. Agentura Frontex by proto měla mít flexibilní postupy, jejichž prostřednictvím mohou jednotlivci i) obdržet pomoc při identifikaci osob odpovědných za domnělé protiprávní jednání při operacích agentury Frontex a ii) požadovat odškodnění za porušení svých základních práv podle práva EU.

16. Mechanismus pro podávání stížností může být účinným [16] mechanismem odpovědnosti pouze tehdy, pokud je dostupný a má prostředky k provádění nezávislých šetření, která jsou rychlá, důkladná a transparentní. Cílem tohoto šetření bylo zjistit, zda mechanismus pro podávání stížností dosud tyto podmínky splňuje a jak jej lze zlepšit.

17. Mezi hlavní zjištění veřejné ochránkyně práv patří:

- od svého vytvoření se mechanismus pro vyřizování stížností zabýval **velmi nízkým počtem stížností**, přičemž dosud nebyly vzneseny žádné stížnosti týkající se činnosti zaměstnanců agentury Frontex. V období od roku 2016 do ledna 2021 obdržel úřad pro otázky základních práv 69 stížností, z nichž 22 bylo přípustné. To lze vysvětlit řadou faktorů, včetně: i) nedostatečné povědomí a porozumění mezi potenciálními stěžovateli o mechanismu; ii) strach z negativních dopadů spolu se skutečností, že není možné podávat anonymní stížnosti, iii)

stresové situace, v nichž se potenciální stěžovatelé ocitnou; IV) nedostatečné zapojení příslušníků agentury Frontex na místě, kteří by mohli hrát aktivnější úlohu při přijímání a předávání stížností úřadu FRO.

- pokud jde o činnosti mechanismu, nedošlo k **dostatečné transparentnosti**, i když v současné době dochází k pokroku.

- i když na začátku existence mechanismu pro podávání stížností nebyla spolupráce výkonného ředitele s úřadem FRO zcela uspokojivá, tato spolupráce se postupem času zlepšila. Výkonný ředitel je povinen spolupracovat s Úřadem pro otázky základních práv. Pokud je to možné, měl by usilovat o to, aby jednal v souladu s doporučeními úředníka pro otázky základních práv. Rozhodnutí výkonného ředitele o stížnosti, kterou mu předá pověřenec pro otázky základních práv, může být napadeno u evropského veřejného ochránce práv.

- agentura Frontex zdržela provádění důležitých změn zavedených nařízením 2019/1896. Agentuře Frontex trvalo přibližně 13 měsíců, než podnikla nezbytné kroky k tomu, aby správní rada mohla přijmout pravidla týkající se nezávislosti úřadu FRO, a další tři měsíce, než dokončila postup pro jmenování nového úředníka pro otázky základních práv. Jmenování zástupce FRO se proto zpozdilo, neboť se tohoto postupu musí účastnit. **40 osob pověřených sledováním základních práv dosud nebylo jmenováno**, ačkoli tento proces měl být dokončen do 5. prosince 2020.

- **první úředník pro otázky základních práv a následný prozatímní úředník FRO použili ustanovení mechanismu pro podávání stížností, která mají k dispozici, a proaktivně jej vypracovali, aby zaručili základní práva stěžovatelů**. V závěrečných rozhodnutích úřad pro otázky základních práv formuloval řádně odůvodněné a přesvědčivé názory na údajné porušování základních práv a předložil členským státům doporučení ohledně systémových zlepšení, jakož i doporučení agentuře Frontex ohledně toho, co by mohla učinit, aby se členským státům v budoucnu těmto problémům vyhnula.

- je nezbytné zajistit včasná a přiměřená následná opatření v návaznosti na stížnosti. Pokud členský stát neprovede včasná a vhodná opatření, nemůže agentura Frontex splnit svou povinnost požádat dotyčný členský stát, aby okamžitě odstranil své zaměstnance z činnosti agentury Frontex, pokud se zjistí, že porušil základní práva nebo povinnosti v oblasti mezinárodní ochrany. Došlo k **problémům se spoluprací mezi úředníkem pro otázky základních práv a vnitrostátními orgány**, zejména ke zpožděním v odpovědích ze strany vnitrostátních orgánů. Jejich odpovědi dosud neobsahovaly důkazy týkající se věci samé, a to ani v případech, kdy úřad pro otázky základních práv výslovně požádal o důkazy.

- ačkoli úřad pro otázky základních práv nemá výslovně pravomoc provádět šetření z vlastního podnětu, používá dva postupy, které v zásadě slouží tomuto účelu: „vyjádření obav“ a „bezprostřední riziko“. Oba postupy mohou sloužit k odhalení systémových problémů. **Správce základních práv tyto nástroje náležitě a účinně využívá**, zejména při použití postupu „bezprostředního rizika“ k řešení stížností na porušování základních práv v souvislosti s návratovými operacemi.

- **úřad pro otázky základních práv má sice značnou nezávislost na fungování mechanismu pro vyřizování** stížností (včetně řešení stížností na použití síly), totéž však nelze říci o jeho úloze vůči SIR v souvislosti s otázkami základních práv. SIR je propracovaný systém, do něhož je zapojeno mnoho účastníků, přičemž úloha FRO začíná teprve později. To může snížit vliv úřadu FRO.

18. Příloha I obsahuje podrobné posouzení práce provedené v rámci mechanismu pro vyřizování stížností ze strany veřejného ochránce práv, jakož i úlohu úředníka pro otázky základních práv. Příloha II obsahuje přehled stížností, které byly dosud řešeny, zatímco příloha III podrobně popisuje úsilí agentury Frontex o zlepšení informovanosti o právu podat stížnost.

Závěry

Na základě všech materiálů zkoumaných v průběhu tohoto šetření vyvozuje veřejná ochránkyně práv níže uvedené závěry spolu s devíti návrhy na zlepšení.

Veřejná ochránkyně práv považuje za politováníhodné, že agentura Frontex zdržela provádění důležitých změn zavedených nařízením 2019/1896. Vzhledem k tomu, že se situace právě řeší, veřejná ochránkyně práv však nepovažuje za oprávněné se touto záležitostí dále zabývat.

Šetření určilo mnoho oblastí pro zlepšení, které jsou řešeny prostřednictvím níže uvedených návrhů.

Agentura Frontex a úředník pro otázky základních práv budou o tomto rozhodnutí informováni .

Aby bylo možné lépe pochopit, proč bylo dosud podáno tak málo stížností, bude veřejná ochránkyně práv toto rozhodnutí sdílet s Agenturou Evropské unie pro základní práva, Evropskou sítí veřejných ochránců práv a organizacemi občanské společnosti, aby si vyslechla jejich názory.

Návrhy na zlepšení

Operační plány

1. Agentura Frontex by měla ve všech operačních plánech jasně stanovit, že účastníci operací agentury Frontex by měli přijímat stížnosti od jednotlivců, kteří se domnívají, že se stali oběťmi porušování základních práv, nebo jejich zástupců, a předávat je agentuře Frontex prostřednictvím mechanismu pro podávání stížností. (Body 11–12 podrobného posouzení)

Memoranda o porozumění se zeměmi mimo EU

2. Agentura Frontex by měla ve svých memorandech o porozumění nebo jiných příslušných dokumentech uzavřených se subjekty mimo EU stanovit, že agentura Frontex (prostřednictvím úředníka pro základní práva) je odpovědná za přijímání všech stížností týkajících se nedodržování základních práv. Po jejich klasifikaci pak úřad FRO v případě potřeby předá stížnosti příslušnému vnitrostátnímu orgánu. (Bod 47 podrobného posouzení).

Informační materiály pro veřejnost o mechanismu pro podávání stížností

3. Ve svých veřejných informačních materiálech by agentura Frontex měla potenciálním stěžovatelům jasněji objasnit výhody mechanismu pro podávání stížností, zejména to, že je bezplatný. Agentura Frontex by měla rovněž upozornit na skutečnost, že stěžovatelé by neměli být penalizováni za podávání stížností a že podáním stížností by neměly být dotčeny jiné postupy, jako jsou žádosti o azyl. (Bod 14 podrobného posouzení).

4. Pověřenec pro otázky základních práv by měl usilovat o vytvoření trvalých kanálů spolupráce s organizacemi občanské společnosti přítomnými na místě, kde agentura Frontex působí, a poskytovat jim informační materiály o mechanismu pro podávání stížností, které vysvětlují postupy pro ty, kteří zastupují jednotlivce, kteří chtějí podávat stížnosti. (Body 16–17 podrobného posouzení).

Revidovaná prováděcí pravidla pro mechanismus pro podávání stížností

5. Agentura Frontex by měla zvážit umožnění anonymních stížností a přeformulování formuláře stížnosti v souvislosti s tím, že některé vnitrostátní orgány zamítají anonymizované stížnosti. Při předávání stížností podaných zástupci jednotlivců, kteří si přejí zůstat v anonymitě, by měl pověřenec pro otázky základních práv ve spolupráci se zástupci vyzvat vnitrostátní orgán pro lidská práva a vnitrostátní orgán, který se stížností zabývá, aby využili všech prostředků, které mají k dispozici, k vyřešení údajných problémů. (Body 18–20 podrobného posouzení).

6. Pokud jde o stížnosti týkající se porušení pravidel pro použití síly, měla by revidovaná prováděcí pravidla jasně stanovit, která pravidla týkající se použití síly se týkají (zejména odkazem na přílohu V nařízení 2019/1896). Prováděcí pravidla by rovněž měla stanovit, jaké konkrétní procesní kroky, pokud existují, jsou v rámci mechanismu pro podávání stížností plánovány pro řešení těchto stížností. (Body 21–22 podrobného posouzení).

7. Revidovaná pravidla by měla:

- objasnit, co je míněno nečinností, včetně uvedení příkladů, a vyjasnit, jak si mohou jednotlivci na takové selhání stěžovat. (Bod 22 podrobného posouzení.)
- upřesněte, jaké informace by měly být obsaženy ve zprávách zaslaných vnitrostátními orgány úřadu FRO poté, co jim postoupí stížnost. Například vzor pro takové zprávy by mohl být zahrnut jako příloha k pravidlům. (Bod 31 podrobného posouzení.)
- zdůraznit, že členské státy jsou povinny spolupracovat s úředníkem pro otázky základních práv a upřesnit případné sankce za porušení předpisů. (Bod 34 podrobného posouzení.)
- stanovit lhůtu pro určení přípustnosti stížnosti. (Bod 23 podrobného posouzení.)
- stanoví postup pro odvolání rozhodnutí úřadu pro otázky základních práv v souladu s čl. 111 odst. 5 nařízení (EU) 2019/1896, který stanoví, že pověřenec pro otázky základních práv „přehodnotí stížnost, pokud stěžovatel předloží nové důkazy v situacích, kdy stížnost byla nepřijatelná neopodstatněná“. (Bod 25 podrobného posouzení.)
- stanoví, že pověřenec pro otázky základních práv podává zprávy přímo správní radě a podává zprávy výkonnému řediteli pouze o možných porušeních základních práv, o nichž informoval úřad pověřený sledováním základních práv, jak to považuje za nezbytné“. (Bod 44 podrobného posouzení).

Podávání zpráv a publikace

8. Agentura Frontex by měla na svých internetových stránkách zveřejnit výroční zprávy pověřence pro otázky základních práv za roky 2017, 2018, 2019 a 2020 a zvážit zveřejnění závěrečných rozhodnutí úřadu FRO o stížnostech (tzv. „závěrečné zprávy“) v případě potřeby po anonymizaci jejich obsahu. Výroční zprávy úředníka pro otázky základních práv by mohly obsahovat oddíl o konkrétních opatřeních přijatých agenturou Frontex a členskými státy na základě připomínek a doporučení úřadu FRO, a to po dobu jednoho roku. (Body 39 a 53 podrobného posouzení).
9. Pravidla pro vyřizování zpráv o závažných incidentech by měla být zveřejněna spolu s prováděcími pravidly týkajícími se mechanismu pro podávání stížností. (Bod 56 podrobného posouzení).

Emily O'Reillyová evropská veřejná ochránkyně práv

Štrasburk, 15. června 2021

Přílohy

Příloha I: Podrobné posouzení veřejného ochránce práv

Fungování mechanismu pro podávání stížností

Odpověď agentury Frontex a úřadu FRO

[17]

1. Od roku 2016 do ledna 2021 (datum odpovědi agentury Frontex veřejnému ochránci práv) obdržel úředník pro otázky základních práv 69 stížností, z nichž 22 bylo přípustné. Agentura Frontex očekává, že vyslání osob pověřených sledováním základních práv, kterým lze přímo podávat stížnosti, povede k nárůstu počtu stížností.

2. Podle stávajících prováděcích pravidel musí stěžovatel uvést své kontaktní údaje. Anonymní stížnosti nejsou přípustné. Stěžovatele může zastupovat kterákoli strana, ať už fyzická nebo

právnícká osoba.

3. K dnešnímu dni nebyla na zaměstnance agentury Frontex podána žádná stížnost. Výkonný ředitel tedy dosud nebyl povinen se touto stížností zabývat. Úřad FRO byl v kontaktu s výkonným ředitelem ohledně některých stížností týkajících se zaměstnanců vnitrostátních orgánů.

4. Úředník pro otázky základních práv případ uzavře poté, co obdržel odpověď od příslušného vnitrostátního orgánu a informuje jej o tom, že jeho šetření bylo po náležitých následných opatřeních ukončeno. Stávající prováděcí pravidla dávají vnitrostátnímu orgánu šest měsíců od okamžiku, kdy úředník pro otázky základních práv postoupí stížnost, aby dospěl ke svým zjištěním.

Pro účinnost mechanismu je nezbytná vhodná odpověď. Nová prováděcí pravidla budou v tomto ohledu obsahovat pokyny pro vnitrostátní orgány.

Pokud vnitrostátní orgán nezašle žádné odpovědi úřadu pro otázky základních práv nebo pokud zašle pouze „neprůkaznou odpověď“, informuje o tom výkonný ředitel a správní radu. Agentura Frontex se v této věci dále zabývá. To se zatím stalo jen v omezeném počtu případů. Úředník pro otázky základních práv uzavře případ, kdy byla obdržena neprůkazná odpověď od příslušného vnitrostátního orgánu, ale na základě odpovědi nelze očekávat žádné další informace.

5. Úředník pro otázky základních práv neobdrží vždy odpověď nebo potvrzení o přijetí od vnitrostátních orgánů pro lidská práva, kterým předá stížnosti. [18]

6. Úřad pro otázky základních práv vydává závěrečnou zprávu o stížnosti, která je adresována výkonnému řediteli agentury Frontex a předsedovi správní rady. Zpráva případně obsahuje doporučení týkající se stížnosti, která by měla být řešena výkonným ředitelem nebo příslušnými vnitrostátními orgány. Případ je poté uzavřen dopisem podepsaným úřadem pro otázky základních práv a adresovaným vnitrostátnímu orgánu a stěžovateli, v němž jsou vysvětleny skutečnosti a učiněná zjištění. Úředník pro otázky základních práv k dopisu připojí závěrečnou zprávu.

7. V případě operací agentury Frontex v zemích mimo EU může pověřenec pro otázky základních práv posoudit situaci v oblasti základních práv tím, že bude spolupracovat s vnitrostátními orgány pro lidská práva (jako jsou vnitrostátní orgány veřejného ochránce práv) [19], nevládními organizacemi a dalšími aktéry v této oblasti.

8. Agentura Frontex zveřejňuje informace o mechanismu pro podávání stížností ve svých výročních zprávách. Úředník pro základní práva předkládá správní radě pravidelné zprávy o své činnosti a výroční zprávu o mechanismu, včetně konkrétních odkazů na zjištění agentury Frontex a členských států a následných opatření v návaznosti na stížnosti. Podle nařízení č. 1896/2019 [20] je úředník pro základní práva povinen zveřejňovat výroční zprávu o své činnosti a o dodržování základních práv agenturou Frontex při svých operacích. Zpráva bude obsahovat

informace o mechanismu a o pokroku agentury Frontex při provádění její strategie v oblasti základních práv.

9. Počet zaměstnanců úřadu FRO vzrostl z jednoho pracovního místa v roce 2012 na 10 pracovních míst v roce 2019. Dvě ze současných pracovních míst jsou věnována vyřizování stížností. V roce 2020 agentura Frontex přidělila Úřadu pro základní práva novou pozici zástupce úředníka pro otázky základních práv, 40 pozic monitorujících základní práva a dvě pracovní místa pro úředníky z vyslaných vnitrostátních správních orgánů. Tato nová přidělená pracovní místa by měla být obsazena v roce 2021. Kromě toho se úředník pro otázky základních práv stal vedoucím pracovníkem s odpovědností za rozpočet ve výši 1 milionu EUR v roce 2020 a 1,3 milionu EUR v roce 2021 (bez personálních nákladů). Výkonný ředitel nebyl zapojen do výběru a jmenování nového úředníka pro otázky základních práv, který je odpovědný správní radě.

Hodnocení veřejného ochránce práv

Přístupnost mechanismu pro podávání stížností

10. Veřejná ochránkyně práv uznává práci pověřence pro otázky základních práv s cílem zvýšit povědomí o mechanismu pro podávání stížností, a to jak mezi zaměstnanci, tak zúčastněnými stranami, a to i v praxi. [21] Veřejná ochránkyně práv nicméně konstatuje, že prostřednictvím tohoto mechanismu bylo dosud obdrženo jen velmi málo stížností.

11. Nařízení 2019/1896 [22] stanoví, že „operační plány“, které se vztahují na všechny účastníky operací agentury Frontex, by měly obsahovat ustanovení o „mechanismu pro přijímání a předávání stížností agentuře (...) týkajících se porušení základních práv“. Podle názoru veřejného ochránce práv by tato povinnost měla být jasně uvedena v operačních plánech, mezi úkoly a odpovědnostmi za zajištění dodržování základních práv a spolu s povinností poskytovat informace o mechanismu pro podávání stížností. Bylo by rovněž přínosné, kdyby kodex chování vztahující se na všechny osoby účastnící se operací agentury Frontex zmínil povinnost přijímat stížnosti a předávat je agentuře Frontex, a nikoli pouze povinnost poskytovat informace o mechanismu [23].

12. Skutečnost, že v současné době tomu tak není, by mohla pomoci vysvětlit, proč dosud nebyly mechanismu prostřednictvím účastníků operací agentury Frontex předány žádné stížnosti. Kromě toho úřad pro otázky základních práv uvedl, že subjektům nucených návratů nejsou vždy poskytovány formuláře pro podávání stížností, i když zaměstnanci agentury Frontex jsou přítomni při každém nuceném návratu koordinovaném agenturou Frontex. [24] I když veřejná ochránkyně práv doufá, že přítomnost osob pověřených sledováním základních práv na místě zlepší situaci, předkládá návrh na zlepšení této situace.

13. V každém případě se veřejná ochránkyně práv domnívá, že nízký počet stížností je pravděpodobně způsoben nejen nedostatečným zapojením zaměstnanců agentury Frontex na místě, nebo proto, že potenciální stěžovatelé si nejsou vědomi toho, že mechanismus pro

podávání stížností existuje, ale že mohou existovat i jiné důvody.

14. Migranti a uprchlíci z různých prostředí [25] si nemusí být vědomi toho, že mechanismy nápravy jsou v zemích EU standardní a/nebo bezplatné [26] , nebo se mohou obávat, že podání stížnosti může ohrozit jiné postupy, jako jsou potenciální žádosti o azyl. Informační materiály pro veřejnost o mechanismu pro podávání stížností by mohly být upraveny tak, aby na to upozornily větší pozornost.

15. Osoby, jejichž základní práva mohou být při operacích agentury Frontex potenciálně dotčena, se již často nacházejí ve velmi obtížných situacích [27] . Nemusejí mít čas nebo prostředky na boj za svá základní práva. Veřejná ochránkyně práv rovněž konstatuje, že stížnosti podané přímo jednotlivci vnitrostátním veřejným ochráncům práv na porušování základních práv při operacích agentury Frontex jsou vzácné. [28] . Namísto toho, pokud jsou stížnosti obdrženy, podávají je organizace občanské společnosti jménem jednotlivců nebo právníci pracující na základě pro bono/právní pomoci [29] .

16. Je proto zásadní, aby organizace občanské společnosti, které se specializují na lidská práva, mohly jednotlivcům pomoci nejen tím, že budou podávat stížnosti jejich jménem do mechanismu pro podávání stížností, ale také aktivně sledovat, jak jsou stížnosti vyřizovány.

17. Veřejná ochránkyně práv je přesvědčena, že spolupráce s občanskou společností má zásadní význam pro to, aby mechanismus pro podávání stížností dobře fungoval. Bylo by užitečné, aby úředník pro otázky základních práv vytvořil formální kanály spolupráce s organizacemi občanské společnosti přítomnými v místě, kde agentura Frontex působí, a poradní fórum agentury Frontex, které zahrnuje zástupce občanské společnosti, by za tímto účelem mohlo hrát důležitou úlohu. Úředník pro otázky základních práv by měl rovněž organizacím občanské společnosti objasnit, jak se mechanismus pro podávání stížností vztahuje na příslušníky pohraniční stráže hostitelského členského státu, kteří jsou přítomni v oblasti operací agentury Frontex, ale nejsou přímo součástí operace.

18. Již v roce 2016 doporučilo poradní fórum, aby byly přijímány anonymní stížnosti, neboť by to mohlo motivovat jednotlivce k používání mechanismu pro podávání stížností. Prvním krokem za tímto účelem by bylo zajistit, aby nový mechanismus pro podávání stížností prováděcí pravidla [30] zahrnoval ustanovení umožňující stěžovatelům zůstat v anonymitě, a to i v případě, že existuje požadavek, aby tito stěžovatelé měli neanonymní zástupce.

19. Některé vnitrostátní orgány a/nebo orgány pro lidská práva mohou být procedurálně vyloučeny z vyřizování anonymních stížností. To však neznamená, že jim pověřenec pro otázky základních práv neposlouží žádný účel, aby jim takové stížnosti předal. Po obdržení takové stížnosti jsou tyto orgány informovány o těchto otázkách a mohou je řešit z vlastního podnětu nebo jinak. Mohou rovněž navázat kontakt s potenciálními zástupci anonymních stěžovatelů, pokud se domnívají, že existují další kroky, které by měl stěžovatel podniknout.

20. Ve stejném duchu obsahuje formulář stížnosti informace [31] o důvěrnosti, což může vést k nejasnostem.

21. Kromě stížností na údajné porušování základních práv (jak jednání, tak nečinnost), bude nyní mechanismus také řešit stížnosti na porušení pravidel pro použití síly. [32] Stěžovatelé, kteří tvrdí, že porušení pravidel o použití síly porušují, nemusí být ovlivněni porušením, na něž si stěžují [33] .

22. Je však důležité upřesnit v nových prováděcích pravidlech mechanismu pro podávání stížností, jaká pravidla týkající se použití síly se týkají, a v samostatném oddíle, jaké konkrétní procesní kroky jsou v mechanismu týkajícím se těchto stížností stanoveny. [34] Bylo by rovněž důležité upřesnit, co by mohlo být nečinné; to by mohlo zahrnovat situace, jako je nepostoupení migrantů, kteří požádali o mezinárodní ochranu, příslušným orgánům. [35] Prováděcí pravidla mechanismu pro podávání stížností (dále jen „pravidla agentury pro mechanismus pro podávání stížností“) jsou zveřejněna na internetových stránkách agentury Frontex věnovaných základním právům. Nový mechanismus pro podávání stížností by se měl vyhnout nejednoznačnosti a měl by být tak výslovný, že nejsou zapotřebí pokyny k jejich uplatňování.

Postupy v rámci mechanismu pro podávání stížností

23. Na základě informací zkoumaných v rámci tohoto šetření se zdá být zřejmé, že první úředník pro otázky základních práv a následný prozatímní úředník FRO se snažili využít ustanovení mechanismu pro podávání stížností, která mají k dispozici, aby zaručili základní práva stěžovatelů. Přezkum přípustnosti stížností byl důkladný a byl proveden v přiměřené lhůtě s ohledem na to, že agentura Frontex často musela provádět výměny s vnitrostátními orgány a někdy se stěžovateli, aby objasnila podrobnosti obvinění. Veřejná ochránkyně práv se však domnívá, že by bylo žádoucí stanovit formální lhůtu pro přezkum přípustnosti stížností. To by mohlo být řešeno v souvislosti s revizí prováděcích pravidel mechanismu pro podávání stížností.

24. Z materiálů přezkoumaných veřejným ochráncem práv vyplývá, že pověřenec pro otázky základních práv poskytl stěžovatelům důkladné a včasné vysvětlení, jak bude jejich stížnost vyřízena, včetně kontaktních údajů vnitrostátního orgánu a subjektu pro lidská práva, kterému byly jejich stížnosti předány. V případech, kdy stížnosti byly nepřípustné, objasnil úřad FRO důvody a poskytl poradenství ohledně toho, kde by se stěžovatel mohl obrátit o pomoc.

25. Úřad pro otázky základních práv rovněž stěžovatelům nabídl možnost odvolat se v určitých případech proti rozhodnutí o jejich stížnosti. [36] Veřejná ochránkyně práv se však domnívá, že možnost podat odvolání proti rozhodnutím by měla být více formalizována, což by posílilo důvěryhodnost mechanismu.

26. Z přezkoumaných materiálů vyplývá, že úřad pro otázky základních práv jedná včas a důkladně při předávání přípustných stížností vnitrostátním orgánům a subjektům v oblasti lidských práv a v návaznosti na tyto stížnosti. [37] Uzavírací rozhodnutí jsou obecně dobře odůvodněná a přesvědčivě argumentovaná, pokud jde o údajné porušování základních práv. [38]

27. Úřad pro otázky základních práv vydal členským státům doporučení ohledně systémových zlepšení. I když mají členské státy výlučnou pravomoc provádět vyšetřování týkající se porušování základních práv při operacích agentury Frontex ze strany zaměstnanců svých vnitrostátních orgánů, je pověřenec pro základní práva oprávněn provádět vyšetřování jakékoli činnosti agentury Frontex [39]. Při tom má pověřenec pro základní práva povinnost upozornit na protiprávní jednání vnitrostátních orgánů při společných operacích/operacích koordinovaných agenturou Frontex. Za tímto účelem veřejná ochránkyně práv vítá, že závěrečná rozhodnutí úřadu FRO rovněž obsahují doporučení pro agenturu Frontex ohledně toho, co by mohla učinit pro to, aby se členské státy těmto problémům v budoucnu vyhnuly.

28. Ačkoli doporučení úřadu pro otázky základních práv nejsou závazná, veřejná ochránkyně práv vítá, že agentura Frontex navázala na doporučení týkající se systémových otázek.

29. Výkonný ředitel agentury Frontex je povinen spolupracovat s úředníkem pro otázky základních práv. [40] Za tímto účelem se veřejná ochránkyně práv domnívá, že pokud je to možné, výkoný ředitel by se měl snažit vyhovět doporučením pověřence pro otázky základních práv. V každém případě může být rozhodnutí výkonného ředitele o stížnosti, kterou mu předal pověřenec pro otázky základních práv, napadeno evropským veřejným ochráncem práv [41].

30. Veřejná ochránkyně práv konstatuje, že ačkoli na začátku existence mechanismu pro vyřizování stížností nebyla spolupráce úřadu FRO s výkonným ředitelem a agenturou Frontex zcela uspokojivá, tato spolupráce se postupem času zlepšila. Jedna z nahlížených spisů prokázala, že výkoný ředitel kontaktoval vnitrostátní orgán a správní radu s cílem zajistit, aby dotyčný členský stát reagoval na stížnost, kterou mu předal úřad pro otázky základních práv. [42] Veřejná ochránkyně práv věří, že tento přístup bude pokračovat.

31. Inspekce veřejné ochránkyně práv prokázala, že existují problémy se spoluprací mezi úředníkem pro otázky základních práv a vnitrostátními orgány. [43] V odpovědi vnitrostátních orgánů došlo ke zpoždění a jejich odpovědi dosud neobsahovaly důkazy o podstatě případu, a to ani v případech, kdy úřad FRO výslovně požádal o důkazy. [44] Agentura Frontex by měla zvážit zahrnutí jasnějších ustanovení do nového mechanismu pro podávání stížností, prováděcích pravidel týkajících se sledování stížností na vnitrostátní úrovni [45], zejména tím, že poskytne vzor pro odpovědi úřadu FRO.

32. Nařízení 2019/1896 ukládá vnitrostátním orgánům povinnost nejen zajistit vhodná následná opatření v návaznosti na stížnosti zaslané úřadem pro otázky základních práv, ale také povinnost podat úřadu FRO ve stanovené lhůtě zprávu o svých zjištěních a následných opatřeních v návaznosti na stížnosti. Nová prováděcí pravidla mechanismu pro podávání stížností by měla zachovat stávající povinnou lhůtu pro to, aby členské státy informovaly úřad pro otázky základních práv do šesti měsíců ode dne, kdy žádost obdrží. V každém případě, kdy členský stát neplní povinnost podávat zprávy úřadu FRO, by měl mít správce základních práv možnost záležitost postoupit správní radě. Vzhledem k tomu, že Evropská komise, která sleduje dodržování právních předpisů EU na vnitrostátní úrovni, zasedá ve správní radě, mohlo by se jednat o další prostředek k zajištění souladu.

33. Je nezbytné zajistit včasná a přiměřená následná opatření v návaznosti na stížnosti. Pokud členský stát včas a vhodným způsobem nereaguje, nemůže agentura Frontex splnit svou povinnost podle nařízení 2019/1896 požádat dotčený členský stát, aby okamžitě vyňal své zaměstnance z činnosti agentury Frontex, pokud se zjistí, že porušili základní práva nebo povinnosti v oblasti mezinárodní ochrany. [46]

34. Prováděcí pravidla mechanismu pro podávání stížností by mohla uvést příklady možných sankcí pro členské státy, pokud nespolupracují s úředníkem pro otázky základních práv na základě čl. 111 odst. 7 nařízení 2019/1896. Aby byla tato pravidla plně komplexní, mohla by tedy v souladu s článkem 46 nařízení 2019/1896 odkazovat na možnost výkonného ředitele pozastavit či nezačít činnosti agentury Frontex, dojde-li k porušování základních práv.

35. Ačkoli úřad pro otázky základních práv nemá výslovně pravomoc provádět šetření z vlastního podnětu, používá dva postupy, které v zásadě slouží tomuto účelu: „vyjádření obav“ a „bezprostřední riziko“. Postup „bezprostředního rizika“ umožňuje úřadu FRO pomoci stěžovatelům, jejichž stížnosti nesplňují procesní požadavky na přípustnost, ale pokud informace uvedené ve stížnosti představují bezprostřední riziko vážného a nenapravitelného poškození jejich základních práv v důsledku činností agentury Frontex. Postup „vyjádření obav“ se použije v případě, že informace, které obdržel úřad pro otázky základních práv nebo nepřipustná stížnost, vyvolávají problémy, které by mohly mít obecnější dopad na základní práva pro činnost agentury Frontex. [47] Oba postupy mohou sloužit k odhalení systémových problémů. Zdá se, že pověřenec pro otázky základních práv tyto nástroje náležitě a účinně využívá, zejména postup „bezprostředního rizika“ k řešení stížností na porušování základních práv v souvislosti s návratovými operacemi.

Transparentnost mechanismu pro vyřizování stížností

36. Agentuře Frontex trvalo dva roky po zřízení mechanismu pro podávání stížností v roce 2016, než ve svých výročních zprávách uvedly podrobnosti o stížnostech, avšak informace zůstávají obecné.

37. Úřad FRO předkládal správní radě pravidelné zprávy o činnosti, tyto zprávy však nebyly zveřejněny. Úřad pro základní práva rovněž sestavuje podrobné výroční zprávy (dále jen „výroční zprávy mechanismu pro individuální stížnosti“) o tomto mechanismu, ale ani tyto zprávy nejsou zveřejňovány [48] .

38. I když je tento nedostatek transparentnosti politováníhodný, podle nařízení 2019/1896 [49] má nyní úředník pro základní práva zákonnou povinnost zveřejňovat své vlastní výroční zprávy o činnosti, včetně informací o tom, do jaké míry činnosti agentury Frontex dodržují základní práva. Tyto zprávy by měly obsahovat informace o mechanismu pro podávání stížností a provádění strategie v oblasti základních práv.

39. Pouhé zveřejnění těchto zpráv však nepostačuje k zajištění toho, aby agentura Frontex byla pohnána k odpovědnosti za opatření mechanismu. Za tímto účelem veřejná ochránkyně práv navrhuje, aby agentura Frontex zveřejnila na svých internetových stránkách závěrečná

rozhodnutí úřadu FRO o stížnostech (tzv. „závěrečné zprávy“) v případě potřeby po anonymizaci jejich obsahu. [50]

Nezávislost mechanismu pro podávání stížností

40. Veřejná ochránkyně práv zastává názor, že mechanismus pro podávání stížností může být pouze tak nezávislý jako úředník pro otázky základních práv.

41. Během prvních let existence mechanismu pro vyřizování stížností byl pověřenec pro otázky základních práv jmenován výkonným ředitelem a rovněž mu podal zprávu [51]. Pověřenec pro otázky základních práv neměl žádné manažerské povinnosti, jako je nábor zaměstnanců nebo rozpočet. Za těchto okolností se úřad pro otázky základních práv musel spoléhat na podporu poradního fóra, aby zajistil nezávislost mechanismu pro podávání stížností.

42. Veřejná ochránkyně práv se domnívá, že spolupráce úředníka pro otázky základních práv s poradním fórem [52] je důležitá pro zajištění nezávislosti mechanismu a že oba subjekty by měly usilovat o posílení své spolupráce. Formální postupy pro usnadnění této spolupráce by proto byly žádoucí.

43. Rozhodnutí nahradit prvního úředníka pro otázky základních práv během její dlouhodobé nepřítomnosti členkou kabinetu výkonného ředitele jasně hrozilo, že vznikne dojem, že nezávislost úřadu může být ohrožena. V souladu s postupy však prozatímní úředník pro otázky základních práv pomohl zajistit nezávislost činností tohoto úředníka.

44. Nařízení 2019/1896 posílilo jak úlohu, tak nezávislost úřadu pro otázky základních práv. Úřadu pro otázky základních práv je nápomocen zástupce úřadu pro otázky základních práv a nejméně 40 osob pověřených sledováním základních práv, kteří budou jednat na místě pod dohledem úřadu FRO. Subjektům pověřeným sledováním základních práv lze rovněž přidělit úkoly mechanismu pro podávání stížností. Nezávislost úředníka pro otázky základních práv byla potvrzena pravidly vydanými správní radou v lednu 2021. Podle nařízení 2019/1896 by měl pověřenec pro otázky základních práv podávat zprávy přímo správní radě a výkonnému řediteli pouze o možných porušeních základních práv oznámených inspektorům základních práv ze strany osob pověřených sledováním základních práv, *které považuje za nezbytné*. Nová prováděcí pravidla mechanismu by měla tento rozdíl zohlednit.

45. Je politováníhodné, že agentura Frontex zdržela provádění důležitých změn zavedených nařízením 2019/1896. Agentuře Frontex trvalo přibližně 13 měsíců, než podnikla nezbytné kroky k tomu, aby správní rada mohla přijmout pravidla týkající se nezávislosti úřadu FRO, a další tři měsíce, než dokončila postup pro jmenování nového úředníka pro otázky základních práv. Jmenování zástupce úředníka pro otázky základních práv se proto zpozdilo, neboť se tohoto postupu musí účastnit. [53] 40 osob pověřených sledováním základních práv dosud nebylo jmenováno, ačkoli tento proces měl být dokončen do 5. prosince 2020.

Jak se mechanismus pro podávání stížností uplatňuje ve třetích zemích

46. Veřejná ochránkyně práv se domnívá, že pokud mají země mimo EU špatné výsledky v oblasti lidských práv, měla by to agentura Frontex vzít v úvahu před tím, než bude usilovat o spolupráci a vyjednání memorand o porozumění s orgány v těch zemích, které jsou formálně odpovědné za lidská práva.

47. Aby se potenciálním obětem porušování základních práv usnadnilo hlásit incidenty v zemích, které nejsou členy EU, kde operace agentury Frontex probíhají, měla by být agentura Frontex v první řadě odpovědná za přijímání stížností a za rozhodování, zda je třeba stížnost předat příslušnému vnitrostátnímu orgánu. Ve svých memorandech o porozumění s vnitrostátními orgány pro lidská práva třetích zemí by agentura Frontex měla zvážit zahrnutí ustanovení za tímto účelem.

Úloha úředníka pro otázky základních práv

Odpověď agentury Frontex a úřadu FRO

48. Agentura Frontex má tři mechanismy, pomocí nichž mohou jednotlivci hlásit porušování základních práv: mechanismus pro vyřizování stížností, mechanismus hlášení závažných incidentů (SIR) a „mechanismus dohledu nad použitím síly statutárními zaměstnanci“.

49. Pověřenec pro otázky základních práv se zabývá stížnostmi na porušení základních práv v důsledku jednání nebo nečinností zaměstnanců zapojených do činnosti agentury Frontex, jakož i stížnostmi na porušení pravidel pro použití síly. Úřad pro otázky základních práv má zajistit, aby incidenty zahrnující použití síly byly důkladně prošetřeny a výsledky těchto šetření byly předány poradnímu fóru [54]. Mechanismus dohledu nad použitím síly funguje souběžně s mechanismem pro podávání stížností, za který odpovídá pověřenec pro otázky základních práv. Zprávy o incidentech zahrnujících použití síly se tak předávají úřadu pro otázky základních práv.

50. Kromě toho úřad pro otázky základních práv jedná jako koordinátor, kdykoli existuje nařízení o bezpečnosti související s možným porušováním základních práv.

Hodnocení veřejného ochránce práv

51. Veřejná ochránkyně práv bere na vědomí velký počet úkolů, za něž nyní odpovídá úředník pro otázky základních práv podle nařízení 2019/1896. Kromě manažerských a školicích úkolů a řešení zpráv o závažných incidentech a mechanismu pro podávání stížností (včetně stížností na použití síly) má pověřenec FRO rovněž řadu poradenských úkolů. Tyto poradní úkoly mohou být založeny na konkrétní žádosti nebo z vlastní iniciativy a zahrnují poskytování stanovisek k různým činnostem agentury Frontex (pilotní projekty, projekty technické pomoci a návrhy pracovních ujednání se zeměmi mimo EU, mimo jiné). Pověřenec pro základní práva rovněž sleduje monitorovací zprávy o společných návratových operacích, a to jak pro členské státy, tak pro agenturu Frontex. Úřad pro otázky základních práv rovněž přezkoumává strategii agentury

Frontex v oblasti základních práv.

52. Z nejnovějších pravidelných zpráv o činnosti úřadu FRO [55] , které byly předloženy správní radě, vyplývá, že poradní úkoly úřadu FRO zahrnují poskytování připomínek a doporučení k operačním plánům agentury Frontex a hodnotící zprávy o společných operacích (včetně návratových operací). [56] Tyto připomínky a doporučení hrají důležitou úlohu při zajišťování ochrany základních práv v souvislosti s operacemi agentury Frontex.

53. Je však nezbytné, aby se v nejvyšší možné míře řídilo doporučením pověřence pro otázky základních práv a aby tento orgán sledoval. Za tímto účelem by výroční zprávy úřadu FRO mohly obsahovat oddíl o konkrétních opatřeních, která agentura Frontex a členské státy přijaly v návaznosti na připomínky a doporučení úřadu FRO.

54. Kromě toho má úředník pro otázky základních práv značnou nezávislost na fungování mechanismu pro vyřizování stížností (včetně řešení stížností na použití síly), totéž však nelze říci, pokud jde o jeho úlohu vůči SIR v souvislosti s otázkami základních práv. Inspekce veřejného ochránce práv ukázala, že SIR je propracovaný systém zahrnující mnoho účastníků, přičemž úloha úředníka pro otázky základních práv začíná teprve později. To může snížit vliv úřadu FRO.

55. Jedním ze způsobů, jak to zmírnit, by mohlo být zajištění toho, aby přezkumy týkající se základních práv byly přímo oznamovány úřadu pro otázky základních práv, který by mohl provést počáteční posouzení a kategorizovat je. Veřejná ochránkyně práv je proto potěšena, že se agentura Frontex řídila doporučením pracovní skupiny pro základní práva a právní a operativní aspekty operací v Egejském moři, kterou zřídila její správní rada [57] , a změnil distribuční seznam SIR tak, aby FRO obdržel všechna SIR týkající se základních práv [58] .

56. Bylo by v souladu se zásadami řádné správy, že jakmile úředník pro otázky základních práv obdrží SIR, mohl by použít podobný postup, jaký používá mechanismus pro podávání stížností. Za tímto účelem by měla být zveřejňována procesní pravidla úřadu pro otázky azylu týkající se podezření na porušování základních práv spolu s prováděcími pravidly mechanismu.

Příloha II: Stížnosti, jimiž se zabýval úředník pro otázky základních práv 2016–2019

[59]

V období, na které se toto šetření vztahuje, se všechny stížnosti týkaly zaměstnanců vnitrostátních orgánů účastnících se operací agentury Frontex; ohledně činnosti zaměstnanců agentury Frontex nebyly vzneseny žádné stížnosti.

1. Stížnosti v roce 2016/17

Ve zprávě úředníka pro otázky základních práv za celý rok 2017 a období mezi 6. říjnem 2016 (kdy byl zřízen mechanismus pro podávání stížností) a 31. prosincem 2017 (zpráva úředníka mechanismu pro vyřizování stížností výkonnému řediteli a správní radě) poskytl úředník pro

otázky základních práv přehled všech stížností obdržených během vykazovaného období. Jednalo se o pět přípustných stížností a dvanáct nepřípustných stížností.

Přípustné stížnosti

A. Stížnost se týkala operace směřující k navracení migrantů letadlem („letecká operace zpětného přebírání“) z Řecka do Turecka, která byla financována agenturou Frontex a proběhla dne 20. října 2016. Stěžovatelé, kteří byli zastoupeni zástupcem občanské společnosti, byli rodinou šesti syrských státních příslušníků (včetně čtyř dětí), kteří formálně požádali řecké orgány o azyl. Tvrdili porušení článku 18 Listiny základních práv (právo na azyl), článku 24 (práva dítěte) a článku 19 (ochrana v případě vyhoštění, vyhoštění nebo vydání). Dne 15. února 2017 předal úředník pro otázky základních práv stížnost řeckému orgánu, který do konce vykazovaného období (30. prosince 2017) neodpověděl.

B. Stížnost se týkala operace navracení migrantů lodí (operace zpětného přebírání osob [60]) z Řecka do Turecka, která byla financována agenturou Frontex a měla být naplánována na 27. dubna 2017. Stěžovatel, íránský státní příslušník, požádal o azyl v Řecku a jeho žádost byla projednávána u vnitrostátního soudu v době svého plánovaného vyhoštění. Tvrdil porušení článku 18 Listiny základních práv (právo na azyl) a článku 19 (ochrana v případě vyhoštění, vyhoštění nebo vydání). Úřad FRO předal stížnost řeckému orgánu. Řecký orgán zrušil operaci s cílem vrátit stěžovatele do Turecka.

C. Stížnost se týkala zpětného přebírání osob z Řecka do Turecka, která byla naplánována na 25. května 2017 a financována agenturou Frontex. Stěžovatel, státní příslušník Pákistánu, požádal o azyl v Řecku. Jeho odvolání proti zamítavému rozhodnutí o jeho žádosti o azyl probíhalo u vnitrostátního soudu v den plánované operace. Tvrdil porušení článku 18 Listiny (právo na azyl) a článku 19 (ochrana v případě vyhoštění, vyhoštění nebo vydání). Úřad FRO předal stížnost řeckému orgánu. Řecký orgán zpětné převzetí stěžovatele zrušil.

D. Stížnost se týkala hraničních kontrol na železničním hraničním přechodu v Terespolu (Polsko). Stěžovatel, ruský státní příslušník, tvrdil, že se několikrát pokusil podat žádost o mezinárodní ochranu na hranicích, ale všechny byly zamítnuty a byl poslán zpět do Běloruska. Tvrdil porušení článku 18 Listiny (právo na azyl) a článku 41 (právo na řádnou správu). Polský orgán informoval úřad FRO, že stěžovatel nemá platné vízum a nepodal žádost o mezinárodní ochranu, ale uplatnil ekonomické důvody pro vstup do Polska. Případ byl projednáván do konce vykazovaného období. Úřad FRO požádal o další informace.

E. Stížnost se týkala společné návratové operace z Maďarska do Afghánistánu ze dne 20. listopadu 2017. Stěžovatel, afghánský občan, tvrdil, že se vrátil z Maďarska, zatímco jeho odvolání probíhalo u soudu. Tvrdil, že byl porušen článek 19 Listiny základních práv (ochrana v případě vyhoštění, vyhoštění nebo vydání) a článek 47 (právo na účinnou právní ochranu a spravedlivý proces). Úřad FRO předal stížnost maďarskému orgánu. Případ byl projednáván do konce vykazovaného období.

Nepřípustné stížnosti

Sedm stížností bylo nepřipustných buď proto, že se netýkaly činnosti agentury Frontex, nebo proto, že nedošlo k žádnému zapojení či přítomnosti příslušníků vyslaných agenturou Frontex.

Tři stížnosti se týkaly bulharských orgánů (jedna stížnost podaná 22 občany Srí Lanky a jedna stížnost občana Ghany se týkala bezdůvodného prodloužení vazby; třetí stížnost pocházela od jiné skupiny občanů Srí Lanky ohledně jejich deportace). Úřad FRO tyto tři stížnosti předal bulharskému veřejnému ochránci práv a Úřadu vysokého komisaře OSN pro uprchlíky.

Byla tam jedna stížnost syrského uprchlíka zadrženého v Morii (Řecko) do doby, než se vrátí do Turecka a zpětně převezme. Proti rozhodnutí o navrácení podal odvolání k vnitrostátnímu soudu. Agentura Frontex do toho nebyla zapojena. Úřad pro otázky základních práv předal stížnost řeckému veřejnému ochránci práv.

Dvě stížnosti se týkaly hraničních kontrol na polsko-běloruské hranici. Pověřenec pro otázky základních práv tyto stížnosti předal polskému veřejnému ochránci práv a polské pohraniční stráž. Byla rovněž podána stížnost týkající se kontrol na litevsko-ruské hranici. Do těchto stížností nebyli zapojeni příslušníci vyslaní agenturou Frontex.

Dvě stížnosti byly anonymní a byly považovány za nepřipustné, protože se netýkaly osob přímo dotčených činností agentury Frontex. Jednou z nich, pokud jde o podmínky, jimž čelí migranti přijíždějící na ostrov Chios (Řecko), se pověřená schvalující osoba zabývala jako „vyjádření znepokojení“. Pověřenec pro otázky informoval výkonného ředitele agentury Frontex a kontaktoval řecké orgány.

Dvě nepřipustné stížnosti se netýkaly porušování základních práv: stížnost novináře na zamítnutí záznamu operace zpětného přebírání osob na Lesbosu; a stížnost občana EU na dlouhou čekací dobu na překročení maďarsko-srbské hranice.

2. Stížnosti v roce 2018

Ve zprávě pověřence pro otázky základních práv za rok 2018 (*výroční zpráva mechanismu individuálních stížností*) poskytl úředník pro otázky základních práv přehled stížností obdržených v průběhu tohoto roku. Tři stížnosti byly prohlášeny za přípustné, přičemž vnitrostátní postupy probíhaly v době vypracování zprávy. Sedm stížností bylo prohlášeno za nepřipustné.

Přípustné stížnosti

A. Stížnost byla přenesena z roku 2017, protože věc nebyla uzavřena. Stížnost se týkala operace koordinované agenturou Frontex za účelem navracení migrantů letadlem (letecká operace zpětného přebírání) z Řecka do Turecka, která se uskutečnila dne 20. října 2016. Stěžovatelé byli šestičlennou rodinou (včetně čtyř dětí), která řecké orgány formálně informovala, že v Řecku žádají o azyl. Tvrdili porušení článku 18 Listiny základních práv (právo na azyl), článku 24 (práva dítěte) a článku 19 (ochrana v případě vyhoštění, vyhoštění nebo

vydání). Úřad FRO předal stížnost řeckému orgánu, který neodpověděl v příslušné lhůtě.

B. Prodleva v odpovědi řeckého orgánu na vyřízení stížnosti A vyvolala druhou stížnost týčž stěžovatelů ohledně zpoždění.

C. Stížnost se týkala společné návratové operace ze Španělska do Kolumbie, která se uskutečnila dne 26. září 2018. Stěžovatel v souvislosti se svým návratem uvedl porušení článku 1 Listiny základních práv (lidská důstojnost) a článku 4 (zákaz mučení a nelidského či ponižujícího zacházení nebo trestání). FRO předal stížnost španělské policii. V návaznosti na první odpověď španělské policie položil úřad pro otázky dodatečné otázky.

D. Stížnost se týkala incidentů v rámci společné operace hraničních kontrol na polsko-běloruské hranici, která se uskutečnila dne 3. září 2018. Stěžovatel je osoba se zdravotním postižením a omezenou schopností pohybu a orientace, která tvrdila, že se stala obětí porušení článku 26 Listiny základních práv (integrace osob se zdravotním postižením). Pověřenec pro otázky základních práv předal stížnost polskému orgánu (národnímu kontaktnímu místu). Případ je projednáván.

Nepřípustné stížnosti

Sedm stížností bylo nepřipustných, protože se netýkaly činností agentury Frontex.

Úředník pro otázky základních práv předal dvě nepřipustné stížnosti polskému veřejnému ochránci práv a polské strážci správní rady: jeden se týká zajištění bez důvodu, že občan mimo EU cestuje z Německa do Polska vlakem, a druhý se týká desetihodinového zpoždění při kontrole rodiny na polsko-ukrajinské hranici.

Dvě stížnosti se týkaly obtíží jednotlivců vstupujících do Itálie. Další stížnost podala občan EU, který byl často zastavován na španělsko-marocké hranici. Další stížnost se týkala kontrol na chorvatské hranici s Bosnou a Hercegovinou.

Úředník pro otázky základních práv obdržel jednu anonymní stížnost, která se netýkala činnosti agentury Frontex.

3. Stížnosti v roce 2019

Ve zprávě pověřence pro otázky základních práv za rok 2019 (*Výroční zpráva mechanismu individuálních stížností*) poskytl úředník pro otázky základních práv přehled stížností obdržených v průběhu tohoto roku. Sedm stížností bylo prohlášeno za přípustné. Postup mechanismu pro vyřizování stížností byl dokončen ve vztahu ke třem z těchto stížností a postup týkající se zbývajících čtyř stále probíhá. Jedenáct stížností bylo prohlášeno za nepřipustné.

Přípustné stížnosti

A. Stížnost se týkala společné návratové operace (letecky) z Budapešti, která byla naplánována

na 7. května 2019. Z Maďarska mělo být navraceno tři rodiny (šestnáct osob včetně dětí a žen ve zranitelném postavení). Požádali však o azyl v Maďarsku a jejich odvolání bylo projednáváno. Tvrdili, že jejich navrácení by bylo v rozporu s azylovým právem EU, neboť jejich žádosti o azyl nebyly posuzovány ve věci samé, ale pouze zamítnuty jako nepřípustné, a to na základě zvláštního ustanovení zavedeného Maďarskem, které je podle jejich názoru v rozporu s unijním azylovým právem. Úřad pro otázky základních práv požádal maďarský orgán o odpověď. Maďarský orgán: popřel, že došlo k porušování základních práv; trvala na tom, že azylový úřad a vnitrostátní soud respektují zákonná práva stěžovatelů; uvedl, že podmínky, za nichž byly rodiny drženy v tranzitním prostoru, byly přiměřené; uvedl, že stěžovatelé dobrovolně opustili Maďarsko do Srbska před tím, než bylo rozhodnutí o jejich navrácení skutečně uplatněno.

B. Stížnost se týkala společné operace „Focal Points 2019 Land“ na hraničním přechodu Roszke (Maďarsko), přičemž dvě osoby se dovolávaly špatného zacházení ze strany maďarské pohraniční stráže. Maďarský orgán informoval úředníka pro otázky základních práv, že prohlášení stěžovatelů jsou v rozporu s prohlášením zástupců ministerstva spravedlnosti a dohledu, které je odpovědné za pohraniční stráž; a že okolnosti nebylo možné zjistit.

C. Stížnost se týkala společné operace „Koordinační místa 2019 Air“ na letišti Kutaisi (Gruzie). Stěžovatelé (dvě rodiny) uvedli verbální špatné zacházení a porušení jejich práva na řádnou správu ze strany vnitrostátních úředníků vyslaných agenturou Frontex na tuto operaci. Úřad FRO předal stížnost francouzským a italským národním kontaktním místům.

D. Stížnost se týkala společné operace „Focal Points 2019 Land“ na hraničním přechodu Terespol (Polsko). Stěžovatel uvedl verbální špatné zacházení ze strany polské pohraniční stráže. Polští pohraniční strážníci informovali úředníka pro otázky základních práv, že provedli šetření a zjistili, že nedošlo k porušení práv stěžovatele a že jakékoli vnímání těchto práv mohlo být způsobeno jazykovými překážkami.

E. Stížnost se týkala společné návratové operace financované agenturou Frontex (letecky) ze Švédska, která je plánována na 12. listopadu 2019. Stěžovatel tvrdil, že let by vážně ohrozil jeho zdraví. Stěžovatel předložil lékařská osvědčení na podporu svého tvrzení. Švédský orgán odpověděl úřadu FRO, že stěžovatel se proti jeho návratu opakovaně odvolal a že výsledky byly vždy negativní, neboť lékařská hodnocení jeho tvrzení nepotvrdila. Stěžovatel se nakonec nevrátil.

F. Stížnost se týkala návratu osoby z Lesbosu (Řecko) do Turecka v rámci operace financované agenturou Frontex, která byla naplánována na 15. listopadu 2019. Stěžovatel tvrdil porušení článku 18 Listiny základních práv (právo na azyl), článku 47 (právo na účinnou právní ochranu a spravedlivý proces) a článku 19 (ochrana v případě vyhoštění, vyhoštění a vydání). Věc je projednávána řeckými orgány.

G. Stížnost se týkala společné letecké návratové operace ze Švédska financované agenturou Frontex a plánované na 9. prosince 2019. Stěžovatel tvrdil, že bude vrácen do země, kde nikdy nebyl, v rozporu s článkem 19 Listiny základních práv (ochrana v případě vyhoštění, vyhoštění

a vydání). Švédský orgán informoval úřad FRO, že švédská migrační agentura přezkoumala žádost stěžovatele o azyl a vydala zamítavé rozhodnutí a že jeho odvolání k soudu bylo zamítnuto. V okamžiku, kdy švédský orgán odpověděl, byl stěžovatel stále ve Švédsku.

Nepřípustné stížnosti

Sedm stížností nebylo přípustné, protože nesouvisely s žádnou činností agentury Frontex, a dvě stížnosti byly nepřípustné, protože se netýkaly porušování základních práv. Tři stížnosti se týkaly kontrol na hranicích (na pozemních hranicích mezi Marokem a Španělskem a Polskem a Ukrajinou); na letištích v Itálii a Dánsku; a na námořní hranici v Tarifě (Španělsko). Rodiny podaly dvě stížnosti: jedna stížnost se týkala rodiny, která tvrdila, že v táboře pro uprchlíky v Morii (Řecko) nemají stan; další stížnost se týkala čekací doby na řecké hranici. Jednu stížnost podali dva členové týmu Frontexu v Almerii (Španělsko) na jiného člena týmu kvůli údajným urážkám. Jedna stížnost se týkala špatného zacházení s obyvateli ze strany dvou zaměstnanců tábora pro uprchlíky v dramatu (Řecko).

Příloha III: Osvětové činnosti prováděné agenturou Frontex

1. Na základě údajů o státní příslušnosti osob přicházejících na hranice EU a o zemích, do nichž jsou nucené návraty podporované agenturou Frontex prováděny, sestavila agentura Frontex seznam nejběžnějších jazyků potenciálních stěžovatelů k mechanismu stížností. Formulář pro podávání stížností je nyní k dispozici na internetových stránkách agentury Frontex ve třinácti nejběžnějších jazycích [61]. Úředník pro otázky základních práv se může rovněž zabývat stížnostmi obdrženými v jiných jazycích a využívat různé překladatelské služby, které mají správní orgány EU k dispozici. Za tímto účelem má agentura Frontex v úmyslu aktualizovat formulář stížnosti na svých internetových stránkách, aby uvedla, že určitá osoba může podat stížnost v jakémkoli jazyce. Letáky, které poskytuje osobám přijíždějícím na hranice EU, již uvádějí, že mohou podat stížnost v jakémkoli jazyce.

2. Ačkoli agentura Frontex vybízí stěžovatele, aby používali on-line formulář, přijímá rovněž písemné stížnosti podané poštou nebo e-mailem. Účastníci operací agentury Frontex by měli pomáhat těm, kteří se snaží podávat stížnosti a předávat stížnosti úřadu FRO, a to i v případě, že se stížnost týká samotných účastníků. Tyto stížnosti nejsou v současné době registrovány na místě, agentura Frontex však plánuje vytvořit mechanismus, který by tak učinil.

3. V současné době se vyvíjí nástroj pro podávání stížností přímo prostřednictvím chytrých telefonů, přičemž první prototyp v angličtině by měl být k dispozici v prvním čtvrtletí roku 2021.

4. V letech 2017–20 pracoval úředník pro otázky základních práv na zvyšování povědomí o tomto mechanismu tím, že vytvořil veřejné informační materiály (příručku a plakát o mechanismu) a pořádal školení a workshopy pro všechny zaměstnance agentury Frontex, jakož i pro zaměstnance vnitrostátních orgánů a dalších zúčastněných stran. Brožura je k dispozici ve 14 jazycích na internetových stránkách agentury Frontex a je vytištěna ve 12 jazycích. V rámci společných návratových operací agentura Frontex distribuovala 12500 kopií brožury a 100

plakátů. Úřad FRO zvažuje vytvoření přizpůsobeného materiálu pro děti o mechanismu, jakož i videa pro širokou veřejnost.

5. Pracovníci FO provedli návštěvy v terénu s cílem zvýšit povědomí o mechanismu, ale může být obtížné oslovit potenciální stěžovatele, v neposlední řadě kvůli jazykovým obtížím a situaci na místě. Pokud je to možné, využívá úřad FRO zařízení Evropského podpůrného úřadu pro otázky azylu (EASO), aby zpřístupnil brožury a další informace, jakož i vnitrostátní orgány nebo organizace občanské společnosti, je-li to možné.

[1] Fórum, které bylo vytvořeno v roce 2012, sdružuje klíčové orgány EU, mezinárodní organizace a organizace občanské společnosti s cílem poskytovat agentuře Frontex poradenství v otázkách základních práv.

<https://frontex.europa.eu/accountability/fundamental-rights/consultative-forum/general/> [Odkaz]

[2] Nařízení 2019/1896 o Evropské pohraniční a pobřežní stráž:

<https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2019/1896/oj> [Odkaz].

[3] Další podrobnosti o počtu a povaze stížností jsou uvedeny v příloze II.

[4] Cílem hlášení závažných incidentů je co nejdříve informovat agenturu Frontex, členské státy a další zúčastněné strany o „závažných incidentech“, jak je popsáno v katalogu závažných incidentů společnosti Frontex.

[5] Závažné incidenty jsou definovány jako událost nebo událost, která může ovlivnit nebo být relevantní pro misi agentury Frontex, image agentury Frontex a/nebo bezpečnost a ochranu účastníků operací, včetně porušování základních práv nebo práva EU nebo mezinárodního práva.

[6] Článek 111 nařízení 2019/1896.

[7] Článek 109 nařízení 2019/1896.

[8] Příloha V nařízení 2019/1896.

[9] Článek 110 nařízení 2019/1896.

[10] Pravidla přijala správní rada agentury Frontex („rozhodnutí řídící rady č. 6/2021 ze dne 20. ledna 2021, kterým se přijímají zvláštní pravidla k zajištění nezávislosti úředníka pro otázky základních práv a jeho zaměstnanců“).

[11] Dopis veřejného ochránce práv agentuře Frontex je k dispozici na adrese:

<https://www.ombudsman.europa.eu/en/correspondence/en/134842>.

[12] k dispozici na adrese: <https://www.ombudsman.europa.eu/en/correspondence/en/137728>

[13] k dispozici na adrese: <https://www.ombudsman.europa.eu/en/report/en/139670>

[14] Veřejní ochránci práv Belgie, Bulharska, Chorvatska, Kypru, Česka, Dánska, Estonska, Finska, Řecka, Norska, Slovenska a Slovinska.

[15] <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32016R1624> [Odkaz]

[16] Bod 104 odůvodnění nařízení 2019/1896: „(...) mechanismus by měl být účinný a měl by zajistit, aby stížnosti byly řádně sledovány.(...)“

[17] Tyto argumenty byly předloženy v dopisech výkonného ředitele agentury Frontex a prozatímního úředníka pro otázky základních práv, jakož i prozatímního úředníka pro otázky základních práv během inspekční schůzky s vyšetřovacím týmem veřejného ochránce práv.

[18] V souvislosti s šetřením úředník FRO tvrdil, že úředník potřebuje nástroje, které zajistí, aby vnitrostátní orgány nebo agentura Frontex odpověděly včas, komplexně a transparentně, a že agentura Frontex v případě, že neobdrží žádnou odpověď, postupuje.

[19] Za tímto účelem agentura Frontex v současné době uzavírá memoranda o porozumění týkající se mechanismu s příslušnými orgány v Albánii a Černé Hoře.

[20] čl. 109 odst. 4 nařízení 2019/1869.

[21] Jak je popsáno v příloze I rozhodnutí.

[22] čl. 38 odst. 3 písm. n nařízení 2019/1896.

[23] [CODE OF CONDUCT – platí pro všechny osoby účastnící se operativních činností agentury Frontex \(europa.eu\)](#) [Odkaz]

[24] Jednotlivý mechanismus pro podávání stížností Výroční zpráva za rok 2018. Dosud nezveřejněno.

[25] Viz 53. připomínka Účetního dvora týkající se kulturního mediátora ve zprávě o auditu ze dne 8. června 2021 týkající se agentury Frontex:
<https://op.europa.eu/webpub/eca/special-reports/frontex-8-2021/en/#chapter3>

[26] S výjimkou plakátu o mechanismu pro podávání stížností stávající informační materiály dostatečně nezdurazňují tyto prvky:
<https://frontex.europa.eu/accountability/complaints-mechanism/> [Odkaz]

[27] Příloha II tohoto rozhodnutí podrobně popisuje některé z náročných situací, kterým čelí jednotlivci.

[28] Deset z dvanácti veřejných ochránců práv, kteří odpověděli evropskému veřejnému ochránci práv, uvedlo, že neobdrželi stížnosti přímo od osob dotčených operacemi agentury Frontex, jichž se účastnily jejich vnitrostátní orgány, týkající se údajného porušování základních práv.

[29] Řecký veřejný ochránce práv, který dostává nejvyšší počet stížností od migrantů a uprchlíků na porušování jejich práv na hranicích EU, ve srovnání s jinými veřejnými ochránci práv uvedl ve své průběžné zprávě „Domnělé vytlačování cizích státních příslušníků, kteří přišli do Řecka, kteří přišli do Řecka s žádostí o mezinárodní ochranu“, do Turecka, že mezi 15 individuálními stížnostmi na vytlačování, které vyšetřoval, bylo 12 podáno nevládními organizacemi a jedna advokátem jednajícím jménem jednotlivců (<https://www.synigoros.gr/?i=human-rights.en.recentinterventions.791674>) . [Odkaz]

[30] Tým veřejného ochránce práv prověřil návrh prováděcích pravidel pro kapacitní trh, který agentura Frontex klasifikovala jako důvěrná.

[31] Na jedné straně formulář stížnosti uvádí nařízení 2019/1896: „*stížnosti vyřizují agentura Frontex a stěžovatelé FRO [...] musí potvrdit, že výslovně zmocňují úředníka pro otázky základních práv, aby sdělil [jejich] totožnost a osobní údaje (...) příslušným vnitrostátním orgánům a institucím působícím v oblasti základních práv.*“ Na druhé straně uvádí: „*Pokud se rozhodnete nesdílet své osobní údaje, mohou příslušné vnitrostátní orgány a instituce pro lidská práva stížnost zamítnout.*“

[32] Příloha V nařízení 2019/1896

[33] Bod 4, v části „mechanismus stížností“, příloha V nařízení 2019/1896: „*Každá osoba může podat stížnost s cílem oznámit podezření na porušení pravidel pro použití síly použitelných podle této přílohy ze strany statutárních zaměstnanců vyslaných jako příslušníci jednotek prostřednictvím mechanismu pro podávání stížností stanoveného v článku 111.*“

[34] Během schůzky s týmem veřejného ochránce práv prozatímní úředník pro otázky základních práv odkázal na čl. 111 odst. 8 nařízení 2019/1896 a uvedl, že pokud zaměstnanec vnitrostátního orgánu nedodrží pravidla pro použití síly, měla by agentura Frontex požádat členský stát, aby uvedeného zaměstnance z operací agentury Frontex vyňal. Viz zprávu z inspekčního zasedání na adrese: <https://www.ombudsman.europa.eu/en/report/en/139670>.

[35] Mezi vstupem nařízení v platnost dne 4. prosince 2020, kterým se zavádí možnost podat stížnost na nečinnost, a únorem 2021, kdy byla poskytnuta odpověď veřejnému ochránci práv, neobdržel úředník pro otázky základních práv žádnou stížnost týkající se nečinnosti. Viz zpráva o inspekční schůzce s úředníkem pro otázky základních práv: <https://www.ombudsman.europa.eu/en/report/en/139670>

[36] V souladu s čl. 111 odst. 5 nařízení 2019/1896. Viz zpráva o inspekční schůzce s prozatímním úředníkem pro otázky základních práv:

<https://www.ombudsman.europa.eu/en/report/en/139670>

[37] Vyšetřovací tým veřejného ochránce práv kontroloval výměny mezi Úřadem pro otázky základních práv, vnitrostátními orgány pro lidská práva a vnitrostátními orgány. Agentura Frontex považovala tyto dokumenty za důvěrné.

[38] Vyšetřovací tým veřejného ochránce práv provedl kontrolu závěrečných rozhodnutí úřadu FRO a závěrečných zpráv o případech. Agentura Frontex považovala tyto dokumenty za důvěrné.

[39] Článek 109 odst. 2 písm. b) nařízení 2019/1896.

[40] Článek 111 odst. 6 nařízení 2019/1896: „V případě registrované stížnosti týkající se zaměstnance agentury doporučí úředník pro otázky základních práv výkonnému řediteli vhodná následná opatření, včetně disciplinárních opatření, a případně postoupení za účelem zahájení občanskoprávního nebo trestního soudního řízení v souladu s tímto nařízením a vnitrostátním právem. Výkonný ředitel zajistí vhodná následná opatření a podá úředníkovi pro otázky základních práv zprávu ve stanovené lhůtě a poté v případě potřeby v pravidelných intervalech o zjištěních, provádění disciplinárních opatření a následných opatřeních ze strany agentury v reakci na stížnost.“

[41] Článek 228 SFEU stanoví, že evropský veřejný ochránce práv se může zabývat stížnostmi na případy nesprávného úředního postupu orgánů, institucí a jiných subjektů Unie, s výjimkou Soudního dvora Evropské unie jednajícího v rámci jeho soudní funkce.

[42] Článek 111.7: „(...) Agentura v této věci postupuje, pokud od příslušného členského státu neobdrží žádnou zprávu. Pokud příslušný členský stát ve stanovené lhůtě nepodá zprávu nebo poskytne pouze neprůkaznou odpověď, úředník pro otázky základních práv informuje výkonného ředitele a správní radu.“

[43] Jeden případ týkající se řeckých orgánů je zmíněn ve výroční obecné zprávě agentury Frontex za rok 2018. Úřad FRO neobdržel od řeckých orgánů zpětnou vazbu ve lhůtě stanovené v platných pravidlech mechanismu pro podávání stížností (šest měsíců po postoupení stížnosti). Úřad pro otázky základních práv dospěl k závěru, že tato situace ohrožuje účinnost mechanismu. Od listopadu 2019 projednává řecké orgány další stížnost týkající se Řecka. Tento případ bude zaznamenán jako uzavřený ve výroční zprávě úředníka pro otázky základních práv za rok 2020 v souladu s průběžným prohlášením tohoto úředníka během schůzky s týmem veřejné ochránkyně práv (viz zpráva na adrese: <https://www.ombudsman.europa.eu/en/report/en/139670>).

[44] Viz zpráva z inspekčního zasedání veřejného ochránce práv na adrese: <https://www.ombudsman.europa.eu/en/report/en/139670>

[45] Poradní fórum vydalo za tímto účelem doporučení ve své výroční zprávě za rok 2016.

[46] čl. 111 odst. 8 nařízení 2019/1896.

[47] Viz příloha II rozhodnutí. Úřad pro otázky základních práv se například zabýval jednou nepřipustnou stížností týkající se podmínek, kterým čelí migranti přijíždějící na ostrov Chios (Řecko), jako „vyjádření znepokojení“. Pověřenec pro otázky informoval výkonného ředitele agentury Frontex a kontaktoval řecké orgány.

[48] Frontex považoval zprávy za roky 2018, 2019 a 2020 za nedůvěrné během inspekce veřejného ochránce práv.

[49] Článek 109.4 nařízení 2019/1896.

[50] Poradní fórum to také navrhlo ve své výroční zprávě za rok 2018.

[51] Údaje FRO rovněž oznámily správní radě.

[52] V roce 2018 vyjádřilo poradní fórum agentury Frontex obavy ohledně ujednání, u něhož bylo zjištěno, že během období prodloužené pracovní neschopnosti dočasně nahradí úředníka z důvodu nemoci, zejména pokud jde o dopad na nezávislost úředníka pro otázky základních práv a potenciální střety zájmů. Správní rada na návrh výkonného ředitele jmenovala poradce v kanceláři výkonného ředitele jako prozatímního úředníka pro otázky základních práv.

[53] Článek 109.6 nařízení 2019/1896.

[54] Jak je uvedeno v příloze V nařízení 2019/1896.

[55] Přezkoumaný v souvislosti s inspekcí veřejného ochránce práv. Agentura Frontex prohlásila zprávy za „důvěrné“.

[56] Například během jednoho období šesti měsíců vydal úředník pro otázky základních práv pět zpráv o pozorování operačních plánů a deset hodnotících zpráv agentury Frontex týkajících se společných operací.

[57] Základní práva a právní operativní aspekty operací v Egejském moři, závěrečná zpráva pracovní skupiny správní rady agentury Frontex, 1. března 2021.

[58]

https://frontex.europa.eu/assets/Key_Documents/MB_Documents/Frontex_Roadmap_WG_FRALO_Recommendations.pdf

[59] Příloha obsahuje informace o stížnostech poskytnutých úředníkem pro otázky základních práv ve výročních zprávách úřadu za roky 2017, 2018 a 2019. Vyšetřovací tým veřejného ochránce práv tyto zprávy kontroloval. Agentura Frontex prohlásila, že tyto tři zprávy nejsou důvěrné. Všechny zbývající dokumenty týkající se stížností, které vyšetřovací tým veřejného ochránce práv kontroloval, byly prohlášeny za důvěrné.

[60] Frontex používá pojem „návratová operace“ k popisu operací směřujících k navracení migrantů do země mimo EU, kde odcestuje, s níž má EU dohodu o „navracení“ migrantů.

Arabština , angličtina, francouzština, Urdu, Tigrinya, Pashtu, Farsi, španělština, němčina, ruština, kurdština, srbština a albánština.